

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ НА ПЕРШОМУ РОЦІ ЗАНЯТЬ МІНІ-БАСКЕТБОЛОМ

Мітова Олена, Онищенко Віола

Придніпропетровська державна академія фізичної культури і спорту

Аннотація

Исследование посвящено научному обоснованию комплексного подхода к построению структуры и содержания учебно-тренировочного процесса в мини-баскетболе на первом году обучения (дети 6-7 лет), который включает четыре блока: «Знакомство», «Интерес», «Адаптация», «Привычка»; с распределением программного материала на теоретический, практический, мотивационный и контрольный разделы, в соответствии с задачами этапа начальной подготовки. Такое перераспределение учебного материала способствует повышению эффективности обучения основам техники игры, развитию физических качеств, сохранению и укреплению физического здоровья, овладению теоретическими знаниями, формированию мотивации детей к занятиям спортом.

Содержание учебного материала спортивной подготовки по мини-баскетболу построено в соответствии с особенностями возрастного развития детей 6-7 лет, что создает максимально благоприятные условия для раскрытия познавательных способностей, развития физических и специфических («чувство мяча», «чувство времени») качеств, гармонического физического развития, повышения функциональных

возможностей организма, формирования мотивации к занятиям спортом с учетом интересов самой личности, стремления к самовыражению и раскрытию своего потенциала в командной деятельности.

Ключевые слова: мини-баскетбол, дети 6-7 лет, первый год обучения, структура и содержание, учебно-тренировочный процесс, контроль, этап начальной подготовки.

Annotation

The article is devoted to scientific substantiation of a comprehensive approach to development of a structure and content of the training process in a mini-basketball for the first year (children aged 6-7 years), which includes four blocks: “Acquaintance”, “Interest”, “Adaptation”, “Habit” along with the distribution of program material to the theoretical, practical, motivational and control sections in accordance with the objectives of initial training phase.

The content of the learning material of athletic training in mini-basketball is designed according to the age characteristics of 6-7 year children, that creates the most favorable conditions for manifestation of cognitive abilities, development of physical and specific qualities (“ball feeling”, “sense of time”); pro-

motes harmonious physical development; improves functionality of the body; forms motivation to sports based on the interests of the individuals in expression and disclosure of their potential in team activities.

A new approach to mastering theoretical knowledge by junior athletes together with motor activity in the mini-basketball training process was developed, using drafted guidelines “Theoretical aspects of mini-basketball for coaches on initial training” and “Theoretical workshop on mini-basketball for children of 6-7 years” for activity to be completed individually. Using of the structure and content of the training process of children 6-7 years in the first year of mini-basketball training contributed to the improvement of physical and theoretical training, functional state, motivation for training, frequency of training sessions, that gives reasons to its practical implementation into basketball reserve training system.

Keywords: mini basketball, children of 6-7 years, the first year of training, structure and content, the training process, control, the initial training phase.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом багатьох років у своїх дослідженнях провідні фахівці спортивної науки (О.Г. Ляхно [9], Ж.Л. Козіна [5], О.О. Конох [6], В.М. Корягін [7], В.М. Костюкевич [8], І.Г. Максименко [10], О.О. Мітова [11]; М.П. Пігин [14], Р.О. Сушко [17] та ін.) обґрунтовували різні складові теорії та методики командних спортивних ігор.

Згідно з узагальненими статистичними даними Інтернет-джерел, баскетбол входить до п'ятірки найпопулярніших видів спорту у світі, а в Україні посідає провідне місце серед першої категорії пріоритетності командних ігрових олімпійських видів спорту на 2017-2020 роки (Наказ Міністерства молоді та спорту України від 14.03.2017 року № 1036).

Попри достатню увагу з боку науковців до проблем баскетболу [2, 3, 4, 9, 17], не вирішеною залишається низка питань щодо структури та змісту навчально-тренувального процесу на етапі початкової підготовки. Це насамперед пов'язано з різними думками вчених щодо вікової межі, тобто віку дітей, з якого їм слід починати займатися цим командним ігровим видом спорту [8, 14, 15, 20, 22, 24].

З огляду на різну позицію фахівців щодо ранньої спеціалізації у командних спортивних іграх, світовий практичний досвід провідних країн США, Іспанії, Литви, Франції, Сербії свідчить, що діти з 6-7-річного віку починають успішно опановувати ази баскетболу, з 8-річного віку – регулярно тренуватися в секціях і виступати на змаганнях. Головною відмінністю в цих країнах є організаційні та методичні умови проведення навчально-тренувального процесу початківців [2, 20, 21, 22, 23, 24, 25]

Аналіз практики роботи вітчизняних ДЮСШ свідчить, що більшість тренерів, які працюють

з початківцями, не мають достатнього досвіду роботи, й часом, не спроможні правильно спланувати та провести навчально-тренувальний процес, зацікавити дітей грою тощо. У більшості випадків це призводить до низької ефективності тренувань, зниження інтересу у дітей і припинення занять уже на першому році навчання [11, 12, 19].

Не менш важливою проблемою є те, що програми та навчальні плани, які діють у системі українського спорту, будувалися на засадах принципів, сформованих ще в 1950-ті роки, та практично не відображають масив знань і практичний досвід, який накопичено у сфері раціональної побудови багаторічної підготовки, орієнтованої на повне розкриття індивідуальних можливостей кожного спортсмена в оптимальній віковій зоні [10, 18]. У вітчизняному Положенні про дитячо-юнацьку спортивну школу (2015) вказано, що мінімальний вік початку занять баскетболом у ДЮСШ – 8-9 років. Крім того, вітчизняна навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, за якою рекомендовано здійснювати набір дітей до груп початкової підготовки з баскетболу (1999 рік видання), не відповідає сучасним тенденціям розвитку баскетболу, значно відрізняється від методичних підходів, що використовуються у провідних країнах світу за такими ознаками, як вік початку занять, послідовність вивчення технічних прийомів, методика проведення тренувань, і є недостатньо ефективною та потребує подальшого удосконалення.

Світова практика засвідчує [20, 21, 22, 23, 25], що провідним видом баскетболу, створеним спеціально для дітей з 6-річного віку, є гра у міні-баскетбол, яка заснована ще в 1948 році. Значну увагу закордонні науковці присвятили розвитку міні-баскетболу на міжнародному рівні.

Більше того, багатьма фахівцями з різних країн світу (J.M. Buceta, M. Mondoni, A. Avakumovic, L. Killik [20]; M. Cremonini [21]; M. Spencer [24]; M. Zollner [25] та ін.) розроблено й поширено у відкритому науковому просторі практичні рекомендації, що містять приклади вправ для занять з міні-баскетболу. Однак потребує розробки проблема регламентації фізичних навантажень протягом першого року занять і під час окремого тренувального заняття. Також, у зв'язку з тенденцією до ранньої спеціалізації у командних спортивних іграх підвищується актуальність розробки системи контролю, яка є на сьогодні недосконалою з позицій системного та комплексного підходу. Крім того, такі складові навчально-тренувального процесу, як теоретична та психологічна підготовка так і не були науково обґрунтовані та залишаються практично недоступні для тренерів з міні-баскетболу, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження виконувалися згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства сім'ї, молоді та спорту України за темою: 2.6 «Теоретико-методичні основи удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів» № держреєстрації 0111U001168 та згідно з Тематичним планом, наукових досліджень Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту на 2016-2020 рр. «Теоретико-методичні основи планування та контролю у спортивних іграх в процесі багаторічного удосконалення» № держреєстрації 0116U003012.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити комплексний підхід до побудови структури та

змісту навчально-тренувального процесу та контролю дітей 6-7 років у міні-баскетболі на першому році навчання для підвищення рівня фізичного стану та залучення дітей до систематичних занять спортом.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури і мережі Інтернет; анкетування; педагогічне спостереження; педагогічне тестування; педагогічний експеримент; оцінка фізичного здоров'я за методикою Г.Л. Апанасенка; оцінка фізичного розвитку; тестування теоретичних знань; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Обґрунтування структури та змісту навчально-тренувального процесу дітей 6-7 років протягом першого року занять міні-баскетболом було обумовлено світовою тенденцією до зменшення віку початку занять командними спортивними іграми, сучасними рекомендаціями провідних вчених теорії спорту та інноваційними методиками тренування у провідних країнах світу. Результати анкетування тренерів і дані констатувального експерименту дозволили визначити пріоритетні напрямки вдосконалення навчально-тренувального про-

цесу з міні-баскетболу дітей 6-7 років.

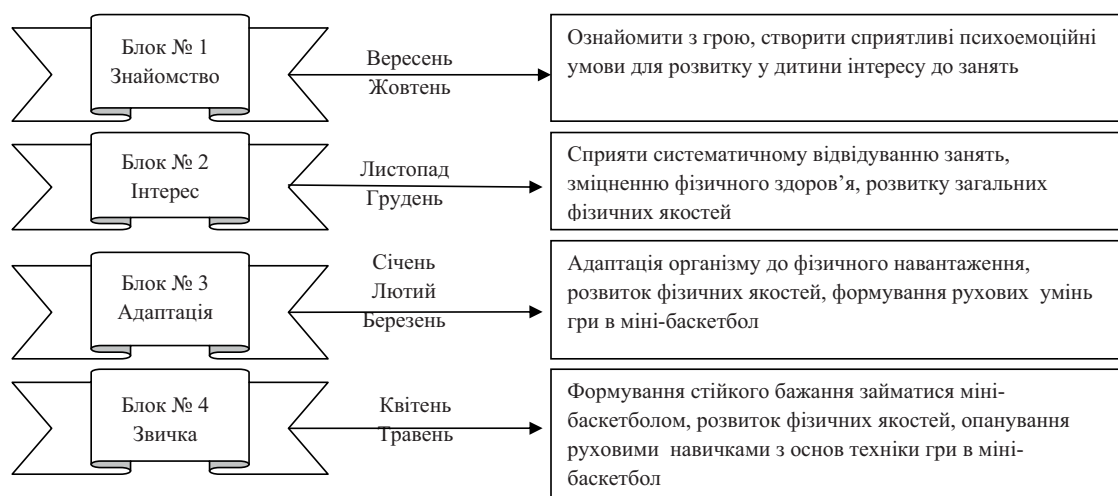
Аналіз результатів анкетування тренерів надав можливість виявити найбільш проблемні питання щодо вдосконалення планування навчального матеріалу протягом першого року занять міні-баскетболом, а саме: невідповідність засобів і методів навчання віковим особливостям дітей, недостатня кількість вправ оздоровчої спрямованості, застарілі форми здійснення теоретичної підготовки, недосконала система тестування фізичних якостей (рухових здібностей), відсутність сучасної системи контролю, форм, засобів і методів щодо формування мотивації до занять спортом у дітей.

Тому нами передбачено комплексний підхід до побудови структури та змісту навчально-тренувального процесу з міні-баскетболу для дітей 6-7 років, що включає чотири блоки протягом першого року занять, які за тривалістю відповідали термінам кожної з чотирьох чвертей у загальноосвітньому навчальному закладі, що обґрунтовується необхідністю взаємозв'язку «школа – ДЮСШ». Треба звернути увагу на той факт, що діти перебувають на досить складному етапі їх

життя – одночасного пристосування до нових умов навчальної і спортивної діяльності. Кожен з блоків включав розподіл навчального матеріалу на теоретичний, практичний, мотиваційний і контрольний розділи підготовки і був спрямований на підвищення ефективності навчання основ техніки гри, розвитку фізичних якостей, збереження та зміцнення фізичного здоров'я, опанування теоретичними знаннями, формування інтересу та мотивації дітей до занять спортом.

Запропоновані нами блоки мали авторські назви: 1 блок «Знайомство» (вересень-жовтень), 2 блок «Інтерес» (листопад-грудень), 3 блок «Адаптація» (січень-березень), 4 блок «Звичка» (квітень-травень), зміст яких було розроблено з урахуванням основних завдань етапу початкової підготовки (рис. 1).

Основними відмінностями змісту експериментальної програми підготовки від навчальної програми ДЮСШ (1999 р.) були: кількість годин на рік; планування за 4-ма блоками; розподіл навчального матеріалу на 4 розділи (теоретичний, практичний, мотиваційний, контрольний); відсутність розподілу фізичної підготовки на загальну та спеціальну

Рис. 1. Основні завдання навчально-тренувального процесу протягом першого року занять міні-баскетболом (для дітей 6-7 років)

Розподіл годин на першому році навчання в міні-баскетболі для дітей 6-7 років

Місяць	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	Усього за рік
Розділи підготовки	Блок № 1 «Знайомство»		Блок № 2 «Інтерес»		Блок № 3 «Адаптація»			Блок № 4 «Звичка»		
Теоретичний розділ	3		2		3			2		10
Практичний розділ	14		15		26			15		70
<i>уміння та навички</i>	3		4		12			7		26
<i>фізичні якості</i>	6		8		8			6		28
<i>фізичний розвиток та здоров'я</i>	5		3		6			2		16
Мотиваційний розділ	5		5		4			4		18
Контрольний розділ: <i>теоретична підготовленість</i>	2		2		3			3		10
<i>фізична підготовленість</i>	+		+		+			+		
<i>фізичне здоров'я</i>	+							+		
Усього годин на місяць	24		24		36			24		108

як окремих видів; розподіл змісту практичного розділу за трьома напрямками: уміння та навички, фізичні якості, фізичний розвиток і здоров'я; включення до навчально-тренувального процесу сучасних форм і засобів щодо формування інтересу та мотивації до занять міні-баскетболом; включення інноваційних форм і засобів теоретичної підготовки.

До змісту кожного блоку було включено навчальний матеріал з чотирьох розділів. Зміст і співвідношення годин у кожному блоці були різними, що обумовлено завданнями навчально-тренувального процесу протягом першого року навчання на етапі початкової підготовки (табл. 1).

Відповідно до сучасних теоретичних положень (В.М. Костюкевича [8]; М.П. Пітина [14]; В.Н. Платонова, [15]), загальний обсяг роботи складав 108 годин (із розрахунку 3 заняття на тиждень по 60 хвилин), з яких: теоретичний – складав 10 годин; практичний – 70 годин (фізичні якості – 28 годин, уміння та навички – 26 годин, фізичний розвиток та фізичне здоров'я – 16 годин); мотиваційний – 18 годин; контрольний – 10 годин.

Підвищення ефективності те-

оретичної підготовки дітей залежить від методичної освіченості тренерів щодо інноваційних форм, засобів і методів подачі теоретичного матеріалу протягом навчально-тренувального процесу.

Для цього нами було розроблено методичні рекомендації «Теоретичні аспекти з міні-баскетболу для тренерів початкової підготовки», які охоплюють таку тематику: техніка безпеки, історія розвитку баскетболу та міні-баскетболу, короткі відомості про технічні елементи, правила гри.

Для якісного опанування знаннями з міні-баскетболу було запропоновано нові форми подання теоретичного матеріалу: презентації, творчі завдання, міні-лекції тощо. Опанування теоретичними знаннями здійснювалося переважно на початку заняття, на це було відведено від 2 до 5 хвилин. Спеціально для дітей було розроблено зошит-практикум «Теоретичний практикум з міні-баскетболу для дітей 6-7 років». У зошиті представлено зміст теоретичного матеріалу та завдання для самостійної роботи (виконання малюнків баскетбольного екіпування, м'яча, майданчика; розв'язування кросвордів; розв'язування завдань і прикладів

щодо рахунку під час баскетбольного матчу тощо).

Практичний розділ був спрямований на вирішення таких завдань:

- навчання вміння і навичок – виконання різноманітних вправ і рухливих ігор без м'яча, з м'ячем, а також з використанням іншого інвентарю (тенісний м'яч, гімнастичний обруч, надувні кульки тощо) щодо навчання найпростіших технічних елементів (пересування майданчиком без м'яча – ходьба, біг, стрибки, зупинки, стійка; тримання та котіння м'яча; ловля та передачі двома руками; ведення м'яча на місці та в русі, жонгливання; кидки м'яча в стіну, партнерові, у кошик);

- підвищення рівня фізичної підготовленості – розвиток фізичних якостей: координаційні здібності (орієнтація тіла у просторі; просторово-часове сприйняття), гнучкість, сила, швидкість, швидко-кісно-силові якості;

- підвищення рівня фізичного здоров'я – застосування вправ для підвищення рівня функціонування основних систем організму, сприяння гармонійному формуванню опорно-рухового апарату та ін.

При проведенні навчально-

Показники фізичної підготовленості хлопців 6-7 років, які займаються міні-баскетболом, до та після формувального експерименту

Контрольні тести	Етап експерименту	Показники			Приріст, %	
		$\bar{x} \pm m$		$t_{\text{розр}}$	ЕГ	КГ
		ЕГ (n=16)	КГ (n=16)	Між ЕГ і КГ		
Човниковий біг 3x10 м. з оббіганням набивних м'ячів, с	До	11,35±0,12	11,47±0,12	0,72	12,37	3,63
	Після	9,94±0,35***	11,00±0,04***	9,63		
Човниковий біг 4x9 м, с	До	14,21±0,06	14,15±0,15	0,35	11,17	3,45
	Після	12,62±0,09***	13,66±0,13*	6,85		
Біг до пронумерованих набивних м'ячів, с	До	13,55±0,06	13,61±0,13	0,43	13,06	3,88
	Після	11,78±0,07***	13,07±0,15*	8,04		
Оцінка відчуття часу, 5 с	До	6,97±0,44	7,14±0,44	0,28	16,89	7,80
	Після	5,79±0,21*	6,58±0,33	2,08		
Оцінка відчуття часу, 10 с	До	12,19±0,57	12,23±0,55	0,05	13,72	2,22
	Після	10,52±0,47*	11,96±0,42	2,36		
Стрибок у довжину з місця, см	До	105,69±0,87	105,75±0,95	0,05	5,56	4,02
	Після	111,56±0,81***	110,00±0,88**	1,34		
Стрибок вгору з місця, см	До	21,13±0,50	21,31±0,40	0,03	13,02	11,14
	Після	23,88±0,42***	23,69±0,43***	0,31		
Біг на 10 м, с	До	3,04±0,05	3,09±0,05	0,70	3,91	3,46
	Після	2,91±0,03	2,98±0,03	1,42		
Нахил тулуба вперед із положення сидячи, см	До	3,69±1,09	3,31±0,90	0,27	81,36	64,15
	Після	6,50±1,05	5,44±0,78	0,84		
Проба Ромберга, с	До	13,10±0,74	12,95±0,77	0,14	35,43	19,50
	Після	17,73±0,87***	15,47±0,98	1,79		

тренувальних занять використовувалися словесний, повторний та ігровий методи навчання. Основна увага приділялася раціональному розподілу фізичного навантаження протягом тренувального заняття з урахуванням особливостей адаптації організму дітей 6-7 років. У процесі занять використовувалися спеціально створені для міні-баскетболу м'ячі 5-го (маса 470-500 г) та 3-го розмірів (маса 300-330 г) і додатковий інвентар. Завданням навчання було створення рухового уявлення про технічні прийоми, але особливу увагу приділено формуванню рухових умінь і навичок у дітей, оскільки подальше деталізоване навчання відбуватиметься протягом наступних років тренувань.

Основними завданнями мо-

тиваційного розділу було підвищення інтересу дітей до занять міні-баскетболом і формування мотивації для залучення дітей до різних форм фізкультурно-спортивної роботи та популяризації цього виду спорту. Завдання мотиваційного розділу реалізувалися у ході участі спортсменів у конкурсах, спеціально організованих заходах – баскетбольних святах. Основна увага приділялася відвідуванню спортивних змагань команд вищої та Суперліги. Нами було розроблено сценарії чотирьох свят, які проводилися у кожному з 4-х блоків протягом року: «Помаранчевий м'яч» (жовтень), «День народження баскетболу» (грудень), «Гравець» (березень), «Команда» (травень). Для заохочення дітей 6-7-річного віку

до занять міні-баскетболом нами використовувалися комп'ютерні ігри, які є у вільному доступі у програмі Playmarket мережі Internet (Basketball Horse, Mini-Basketball Arcade, Shootin Hoops, Groovy Hoops та ін.), з наочними фрагментами гри у баскетбол, гравцями, мультиплікаційними героями, які виконують баскетбольні прийоми тощо.

Контрольний розділ передбачав оцінювання рівня фізичної та теоретичної підготовленості дітей 6-7 років. Для оцінки фізичної підготовленості нами запропоновано зосередити увагу тренерів лише на контролі координаційних здібностей, які є одними з провідних якостей у баскетболі й інтенсивно розвиваються у дітей цього віку. Нами обрано використання

Показники індексів фізичного здоров'я у хлопців 6-7 років, які займаються міні-баскетболом, до та після формувального експерименту

Контрольні тести	Етап	Показники					Приріст, %	
		$\bar{x} \pm m$		$t_{\text{розр}}$	p		ЕГ	КГ
		ЕГ (n=16)	КГ (n=16)	Між ЕГ і КГ	ЕГ	КГ		
Індекс Робінсона, ум.од.	До	86,05±2,03	86,21±2,51	0,05	<0,05	>0,05	8,02	5,79
	Після	79,15±1,51*	81,22±1,72	0,95				
Життєвий індекс, мл•кг ⁻¹	До	53,07±2,30	52,14±1,57	0,13	>0,05	>0,05	7,82	6,01
	Після	57,22±2,09	55,28±1,35	0,45				
Індекс Руф'є, ум. од	До	13,20±0,26	13,45±0,50	0,46	<0,001	<0,01	15,53	12,08
	Після	11,15±0,39***	11,83±0,23**	1,59				
Індекс Кетле, ум.од.	До	187,29±5,32	191,21±3,74	0,71	>0,05	>0,05	2,01	3,53
	Після	191,06±3,16	197,95±3,31	1,61				
Силовий індекс, %	До	33,79±1,48	32,92±0,96	0,52	>0,05	<0,05	10,42	9,10
	Після	37,32±1,31	35,92±1,10*	0,86				

лише трьох тестів, які згідно з рекомендаціями науковців [3, 13, 16] за своєю структурою відповідають специфіці баскетболу та є інформативними для командних спортивних ігор. Для визначення рівня розвитку координаційних здібностей – «Човниковий біг 3 по 10 м, (Лях, 1989)» та «Біг до пронумерованих набивних м'ячів, (Лях, 1988)». Для оцінки «відчуття часу», з яким пов'язано чисельну кількість правил гри у баскетбол (3, 5, 8, 14 та 24 с та ін.), запропоновано тест Сермеєва (1973 р.) (тільки на часових відрізках 5 та 10 с).

Теоретична підготовленість оцінювалася за 10-ма контрольними питаннями, узгодженими з темами теоретичного матеріалу зошита-практикуму «Теоретичний практикум з міні-баскетболу для дітей 6-7 років». Критеріями оцінки мотиваційного розділу було: участь у спортивних заходах, систематичність відвідування тренувальних занять і рівень прояву інтересу до цього виду спорту.

Розроблену нами структуру та зміст навчально-тренувального процесу було впроваджено в експериментальні та контрольні гру-

пи дівчат і хлопців 6-7 років.

У результаті проведення формувального експерименту у дітей експериментальних груп було отримано вірогідний приріст у показниках фізичної підготовленості порівняно з контрольними групами. Показники фізичної підготовленості хлопців 6-7 років, які займаються міні-баскетболом, до та після формувального експерименту представлено у таблиці 2.

Отже, у хлопців ЕГ відбувся достовірний приріст у більшості показників фізичної підготовленості ($p < 0,001$) (човниковий біг 3x10 м з оббіганням набивних м'ячів, човниковий біг 4x9 м, біг до пронумерованих набивних м'ячів, відчуття часу, 5 с, відчуття часу, 10 с, стрибок у довжину з місця, стрибок вгору з місця, проба Ромберга). У контрольній групі також спостерігалось достовірне покращення показників, але лише у п'яти тестах (човниковий біг 3x10 м з оббіганням набивних м'ячів, човниковий біг 4x9 м, біг до пронумерованих набивних м'ячів, стрибок у довжину з місця, стрибок вгору з місця), й приріст у відсотках значно менший, ніж в експериментальній групі. Показники фізичної підготовленості дівчат

експериментальної групи після першого року занять свідчать про достовірні зміни ($p < 0,05-0,001$) у показниках координаційних здібностей: швидкості, рівноваги та гнучкості. У контрольній групі позитивні зміни відбулися лише в показниках швидкісно-силових і швидкісних якостей при $p < 0,05$.

У ході педагогічного спостереження виявлено, що зміст практичного розділу щодо навчання рухових умінь і навичок позитивно вплинув на якість опанування найпростішими технічними елементами дітьми експериментальних груп. Відзначається зменшення відсотку дітей (з 75% до 25%), які припускалися грубих характерних помилок; покращилася координація рухових дій; сформувалась узгодженість роботи рук і ніг; зменшилася кількість втрат при триманні, ловлі та передачі м'яча тощо.

Крім того, відзначається позитивний вплив на рівень фізичного здоров'я у дітей експериментальних груп (достовірний приріст в індексі Робінсона; фізичної работоздатності за пробою Руф'є; індексі Кетле). В інших показниках також спостерігалась тенденція до покращення результатів ($p > 0,05$).

А в контрольних групах хлопців та дівчат достовірний приріст відмічається лише в показниках проби Руф'є. Показники індексів фізичного здоров'я у хлопців 6-7 років, які займаються міні-баскетболом, до та після формувального експерименту представлено у таблиці 3.

Фізичний розвиток хлопців і дівчат 6-7 років експериментальної та контрольної груп перебував у межах вікової норми.

Аналіз теоретичної підготовленості свідчить, що після формувального експерименту спостерігаються значні позитивні зміни щодо однорідності показників у дітей у досліджуваних експериментальних групах. У контрольних групах хлопців і дівчат також зафіксовано достовірне ($p < 0,001$) покращення відсотка правильних відповідей, але ці показники були недостатньо однорідними й значно меншими, ніж у дітей експериментальних груп.

Після року впровадження форм і засобів мотиваційного розділу у дітей експериментальної групи відбувається підвищення їх зацікавленості до занять міні-баскетболом. Основними критеріями оцінки інтересу дітей до занять міні-баскетболом були: систематичне відвідування тренувань, бажання дітей ставити питання про баскетбольні події, активна участь у заходах, виконання самостійної роботи, стабільність відвідування ігор команд Суперліги з батьками та активне уболювання за гравців.

У результаті проведення формувального експерименту виявлено, що впровадження комплексного підходу до побудови структури та змісту навчально-тренувального процесу дітей 6-7 років на першому році занять міні-баскетболом має позитивний вплив на показники фізичної, теоретичної підготовленості, функціональних можливостей, рівня оволодіння руховими вміннями і навичками та підвищення інтересу дітей до занять міні-баскетболом у дітей

6-7 років порівняно з контрольною групою.

Висновки. В результаті проведеного експерименту вперше науково обґрунтовано комплексний підхід до побудови структури та змісту навчально-тренувального процесу з міні-баскетболу протягом першого року навчання (діти 6-7 років), який включає чотири блоки: «Знайомство», «Інтерес», «Адаптація», «Звичка»; з розподілом програмного матеріалу на теоретичний, практичний, мотиваційний і контрольний розділи відповідно до завдань етапу початкової підготовки, що сприяє підвищенню ефективності навчання основ техніки гри, розвитку фізичних якостей, збереження та зміцнення фізичного здоров'я, опанування теоретичними знаннями, формування мотивації дітей до занять спортом.

Вперше зміст навчального матеріалу спортивної підготовки з міні-баскетболу побудовано відповідно до вікових особливостей дітей 6-7 року, що створює максимально сприятливі умови для розкриття пізнавальних здібностей; розвитку фізичних і специфічних («відчуття м'яча», «відчуття часу») якостей; гармонійного фізичного розвитку; підвищення функціональних можливостей організму; формування мотивації до занять спортом з урахуванням інтересів самої особистості щодо самовираження та розкриття свого потенціалу в командній діяльності;

Вперше запропоновано новий підхід до опанування теоретичними знаннями юними спортсменами у поєднанні з руховою діяльністю в навчально-тренувальному процесі з міні-баскетболу, з використанням методичних рекомендацій «Теоретичні аспекти з міні-баскетболу для тренерів початкової підготовки» та зошит-практикуму «Теоретичний практикум з міні-баскетболу для дітей 6-7 років» для виконання самостійних завдань.

Перспективи подальших до-

сліджень полягають у розробці навчальної програми для другого року навчання дітей 7-8 років, що передбачає послідовність навчання відповідно до сучасних тенденцій розвитку міні-баскетболу.

Література

1. Баскетбол: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл (групи початкової підготовки 1-го і 2-го років навчання) / під редакцією А.І. Вальгіна, А.Д. Леонова. – Київ, 1999. – 111 с.
2. Безмылов Н.Н. Многолетняя подготовка и отбор баскетболистов в Испании / Н.Н. Безмылов // Научный часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія № 15 - К.: Вид-во НПУ імені Драгоманова, 2016. – Випуск 16. – С. 14-20.
3. Губа В.Г. Особенности отбора в баскетболе / В.Г. Губа, С.Г.Фомин, С.В.Чернов. – М.: Физкультура и спорт, 2006. – 144 с.
4. Козина Ж.Л. Авторські тренувальні пристрої для мікробаскетболу та баскетболу на воді. / Ж.Л. Козина, О.Г. Ляхно, Т.А. Базилюк // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Чернігів, 2012 – т. 2. с.58-66.
5. Козина Ж.Л. Теоретико-методические основы индивидуального подхода в спорте. / Ж.Л. Козина, С.С. Ермаков, М. Цеслицка Быгдош, Польша, 2014. 394 с.
6. Конох О.Є. Комплексне використання засобів спортивних ігор у підвищенні фізичного стану дітей 5-6 років : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02/ О.Є. Конох; Дніпропетр. держ. ін-т фіз. культури і спорту. – Дніпропетровськ., 2014. – 20 с.
7. Корягін В.М. До питання індивідуалізації навчання юних спортсменів-ігровиків/

- В.М. Корягін // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць... № 3 (27), 2014 – С. 129-135.
8. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник/ В.М. Костюкевич – Вінниця: Планер, 2014. – 416 с.
  9. Ляхно О. Г. Інноваційні технології розвитку психомоторних здібностей у фізичному вихованні дітей 2-го – 5-го років життя: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02/ О.Г. Ляхно; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. - К., 2013. – 21 с.
  10. Максименко І.Г. Теоретико-методичні основи багаторічної підготовки юних спортсменів у спортивних іграх: автореф. дис. ... доктора наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.01 «Олімпійський та професійний спорт»/ І.Г. Максименко. – К., 2011. – 46 с.
  11. Мітова О.О. Проблеми контролю в баскетболі на етапі початкової підготовки в зв'язку з тенденцією до ранньої спеціалізації / О.О. Мітова, В.М. Онищенко // Вісник Запорізького національного університету: Серія. Фізичне виховання та спорт. – 2016. – №2. – С. 148-153.
  12. Онищенко В.М. Структура та зміст навчально-тренувального процесу дітей 6-7 років на першому році занять міні-баскетболом / В.М. Онищенко. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня к-та наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01 / В.М. Онищенко - Дніпро., 2017. – 22 с.
  13. Павлова Т.В. Комплексна оцінка здібностей дітей при відборі в ігрові види спорту на етапі початкової підготовки: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня к. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.01 / Т.В. Павлова; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – К., 2011. – 20 с.
  14. Пітин М.П. Організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки у спорті: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01/ М.П. Пітин – Л., 2015. – 38 с.
  15. Платонов В.Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн./ В.Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2015. – Кн. 2. – 752 с.
  16. Сергієнко Л.П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти / Л.П.Сергієнко. – К.: КНТ, 2010. – 776 с.
  17. Сушко Р.О. Інноваційні технології у початковій підготовці дітей на прикладі спортивних ігор / Р.О. Сушко, М.В. Ібраїмова // Слобожанський науково-спортивний вісник. Науково-теоретичний журнал. Харків : ХДАФК, 2015. – № 2 (46). – С. 190-194. – dx.doi.org/10.15391/snsv.2015-2.036.
  18. Шинкарук О.А. Система контролю підготовки початківців у командних спортивних іграх: проблемні питання та сучасні підходи/ О.А. Шинкарук, О.О. Мітова// Спортивний вісник Придніпров'я – Дніпро, 2017. № 1 – С. 105-112.
  19. Шинкарук О. Організаційні основи підготовки й відбору спортсменів на різних етапах багаторічного вдосконалення / Оксана Шинкарук // Фізична культура спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Випуск 19 (Том 2) /Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», – 2015 – (769 с.) – С.458-464.
  20. Buceta J.M. Basketball for Young players. Guidelines for coaches/ J.M. Buceta, M. Mondoni, A. Avakumovic, L. Killik. – Madrid: FIBA, 2000.- 358 p.
  21. Cremonini M.A Sample lesson for five and six year olds / M. Cremonini// Mini-basketball, school games and activities. Fiba assist magazine. – 2003, № 05. - P. 63-64.
  22. Giorgijevski R. Serbian mini-basketball / R. Giorgijevski // Mini-basketball, school games and activities. Fiba assist magazine. – 2004, № 11. - P. 63-65.
  23. Refoyo I. Mini-baskeball training and competition sessions / I. Refoyo // Mini-basketball, school games and activities. Fiba assist magazine. – 2004, № 08. - P - 63-65.
  24. Spencer M. Mini Basketball. A guide to teaching and coaching. Written and Compiled By Martin Spencer / M. Spencer. - FIBA Mini-Basketball.–2011.–255 p.
  25. Zollner M. Mini-basketball Program in Berlin/ M. Zollne// Mini-basketball, school games and activities. Fiba assist magazine. – 2004, № 10. - P. 63-65.

